

ความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ของนักสารสนเทศ ในกระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์

The Desirable Competencies of Information Professional in Evidence-Based Nursing

ภัทธนิจ สุรโกมลเศรษฐ์¹

Phattaranitch Surakomolsedth

ดร.มาลี กาบมาลา²

Dr.Malee Kabmala

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ของนักสารสนเทศในกระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์ โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา มี 2 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ให้บริการจำนวน 405 คน และผู้ให้บริการจำนวน 80 คน รวม 485 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับจำนวน 353 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 72.78 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ความสามารถที่จำเป็นของนักสารสนเทศผู้ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการกลุ่มอาจารย์และผู้บริหารพยาบาลชั้นสูงซึ่งมีความต้องการสารสนเทศที่มีลักษณะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลเพื่อใช้ในการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพ

¹ นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; Master' s Degree Program in Information Management, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

² รองศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; Associate Professor, Information and Communication Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University

การปฏิบัติทางการพยาบาล โดยความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ของนักสารสนเทศ มีดังนี้ 1) ความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ ในด้านการจัดการสารสนเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้ความสามารถในการคัดเลือก/จัดหาทรัพยากรสารสนเทศพื้นฐานทางการพยาบาลและสารสนเทศที่มีลักษณะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล โดยจัดช่องทางให้ผู้ใช้บริการสามารถเสนอแนะรายการทรัพยากรที่ควรจัดหา ทั้งนี้ นักสารสนเทศควรมีความรู้พื้นฐานทางการพยาบาล และความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศทางการพยาบาล โดยนักสารสนเทศควรมีความรู้ความสามารถในการจัดระบบและพัฒนาเครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศ และสามารถจัดบริการเพื่อช่วยเหลือผู้ให้บริการให้สามารถเข้าถึงและใช้สารสนเทศหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการ 2) ความรู้ความสามารถเฉพาะด้านต่างๆ เช่น ด้านการสื่อสาร นักสารสนเทศควรมีทักษะในการสื่อสารที่ดี สามารถนำเสนอข้อมูลที่กระชับ เข้าใจง่าย ด้านภาษา ควรมีความรู้ในภาษาอังกฤษ และศัพท์เฉพาะทางการพยาบาลที่สามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการค้นหาและคัดกรองสารสนเทศให้แก่ผู้ให้บริการ ด้านการจัดการ ควรมีความรู้ความสามารถในการทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้ให้บริการ ความรู้ความสามารถที่นักสารสนเทศควรมีอีกประการหนึ่งคือความรู้เกี่ยวกับประเภทการวิจัยทางการแพทย์และการพยาบาล เพื่อให้สามารถช่วยเหลือผู้ให้บริการในการค้นหา คัดเลือก และคัดกรองสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้ได้อย่างเหมาะสม และผู้ให้บริการควรมีความรู้ความสามารถในกระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์ด้วย

Abstract

This study aims to investigate the competencies of information professional in evidence-based nursing practice. The total number of the sample is 485, divided into two groups including 405 service-users and 80 information service providers. The data were collected from the two sets of questionnaire. The total of 353 questionnaires was returned, totaling 72.78%. Percentage is used for the statistical analysis. The competencies of information professionals in order to provide the service to university personnel, especially lecturers and advanced practice nurse who required

a wide range of practical knowledge for their curriculums. The specific knowledge covers the following areas: 1) Professional competence for information management in terms of recruiting/selecting the resources of fundamental nursing evidence-based information. The users are offered the lists of information as requested. By doing this, the information professionals are required to be familiar with nursing knowledge. Moreover, they should be able to organize the system and maintain the good conditions of search engine. Also, they are expected to assist the users to access the information with the existing technological tools effectively, so-called the evidence-based information. 2) The various specific competencies are as follows: *communication* – it is needed for the efficient presentation, *language skill* – this refers to English communication skills and technical terms to provide more effective searching and screening, *management* – it means the team-work conditions, *particular knowledge in nursing and medicine* – it is mainly required to assist the users in selecting and screening their preferred information in an evidence-based way.

คำสำคัญ : ความรู้ความสามารถของนักสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ การพยาบาลเชิงประจักษ์

Keywords: Competencies of Information Professional; Information Seeking; Information Uses; Evidence-based Nursing

บทนำ

การพยาบาลเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Nursing : EBN) เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลรูปแบบหนึ่ง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในวิธีการพยาบาลผู้ป่วย โดยการอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์หรือผลงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือ ประกอบกับประสบการณ์และความเชี่ยวชาญทางการพยาบาลของแต่ละคนในการคัดเลือกรูปแบบของหัตถการเพื่อการพยาบาลผู้ป่วยที่ดีที่สุด (Tilokskulchai, 2009) ปัจจุบันการพยาบาลเชิงประจักษ์มีความสำคัญในวิชาชีพการพยาบาล เนื่องจากคุณประโยชน์จากการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์สามารถสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ป่วยให้เกิดความพึงพอใจ ประกอบกับการปฏิบัติทางการพยาบาลโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ได้ถูกกำหนดเป็นสมรรถนะหลัก

ประการหนึ่งที่สภาการพยาบาลกำหนดให้ผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูงจำเป็นต้องมี เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วย/ผู้รับบริการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (Thailand Nursing and Midwifery Council, 2009) จึงทำให้พยาบาลมีความต้องการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์หรือสารสนเทศประกอบการปฏิบัติงานมากขึ้น

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้พยาบาลมีความต้องการใช้สารสนเทศหรือหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อประกอบการตัดสินใจมากขึ้น รูปแบบของสารสนเทศที่ต้องการมีความหลากหลาย ระดับความลุ่มลึกของสารสนเทศแตกต่างกันตามเป้าหมายในการคัดเลือกวิธีการพยาบาลหรือหัตถการที่เหมาะสมและดีที่สุดในการดูแลผู้ป่วยแต่ละราย โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีสถาบันการศึกษาหลายแห่งเปิดสอนหลักสูตรการพยาบาลที่มีการสอดแทรกการวิจัยการสอนการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล โดยมีเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตทางการพยาบาลที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะหลักตามที่สภาการพยาบาลกำหนด และมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติทางการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์

สำหรับสถาบันบริการสารสนเทศซึ่งเป็นแหล่งให้บริการข้อมูลสารสนเทศที่ผู้ใช้บริการต้องการโดยเฉพาะด้านการพยาบาลและการแพทย์ จำเป็นต้องมีการจัดการเพื่อให้มีทรัพยากรสารสนเทศที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ของผู้ใช้บริการในกลุ่มวิชาชีพ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้ในกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ พบว่า ผู้ให้บริการสารสนเทศยังขาดความรู้พื้นฐานทางด้านการศึกษา ซึ่งเป็นสาขาวิชาชีพเฉพาะ เช่น คำศัพท์เฉพาะทางการพยาบาล (technical terms) ที่นักสารสนเทศไม่เข้าใจ จึงส่งผลให้ไม่สามารถช่วยเหลือผู้ใช้ในการสืบค้นหรือคัดกรองสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปัญหาในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพต้องแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งอื่นจึงทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น (Soothiboriban, 2011) และจากผลการศึกษาของ Muangsuay (2012) พบว่า พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยต้องการสารสนเทศประเภทงานวิชาการ งานวิจัย วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์การแพทย์และองค์ความรู้ด้านการพยาบาล หากมีสถานการณ์เร่งด่วนหรือพบปัญหาในการสืบค้นหรือสารสนเทศที่แสวงหามาได้ยังไม่เพียงพอ จะใช้วิธีปรึกษาบุคคล เช่น แพทย์ หรือเพื่อนร่วมงาน พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่ใช้แหล่ง

สารสนเทศอินเทอร์เน็ตมากที่สุด โดยใช้ Google ค้นหาจากคำสำคัญที่ต้องการ เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเลือกใช้สารสนเทศ ได้แก่ ผู้แต่ง สถาบัน และปีพิมพ์ ปัญหาที่พบในการแสวงหาสารสนเทศ ได้แก่ ไม่มีบริการอินเทอร์เน็ตในหอผู้ป่วยและบริการอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปไม่เพียงพอ อีกทั้งพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยยังขาดทักษะการสืบค้นสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตหรือฐานข้อมูลออนไลน์ และในด้านการใช้สารสนเทศ จากผลการวิจัยของ Sahapong (2008) ซึ่งได้ทำการศึกษาการใช้และพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของแพทย์เวชปฏิบัติเชิงประจักษ์ พบว่า แพทย์มีการใช้และพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไปมาก กล่าวคือ มีการใช้สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และฐานข้อมูลเฉพาะทางการแพทย์มากขึ้น โดยแพทย์ส่วนใหญ่ทำการสืบค้นด้วยตนเองผ่านอินเทอร์เน็ต และนักสารสนเทศยังคงมีบทบาทสำคัญในด้านการจัดการสารสนเทศ การจัดระบบ และให้บริการสารสนเทศ กล่าวคือ เน้นการจัดหาทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ และยังมีบทบาทในการช่วยค้นหา คัดเลือก และกลั่นกรองงานวิจัยที่เป็น Systematic review ให้แก่แพทย์เวชปฏิบัติเชิงประจักษ์

ความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้บริการสามารถส่งผลถึงพฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของบุคคลได้ และสามารถส่งผลถึงความรู้ความสามารถของผู้ให้บริการในแง่มุมต่างๆ ได้ เช่น ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ และความรู้ความสามารถเฉพาะที่นักสารสนเทศพึงมีในการให้บริการได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้บริการ และจากการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของผู้ใช้บริการในกลุ่มอาจารย์สอนการพยาบาลและผู้บริหารพยาบาลชั้นสูง พบว่า ในด้านการแสวงหาสารสนเทศของผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งในการสืบค้นมากที่สุด โดยมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลในระดับใช้ได้ดีจนถึงเชี่ยวชาญ โดยบางครั้งจะขอคำแนะนำในการสืบค้นสารสนเทศจากนักสารสนเทศ และปัญหาที่ผู้ใช้บริการในกลุ่มอาจารย์พยาบาลและผู้บริหารพยาบาลชั้นสูงพบมากที่สุด คือ มีภาระงานประจำจำนวนมาก จึงไม่มีเวลาในการสืบค้นสารสนเทศหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ด้วยตนเอง ส่วนในด้านการใช้สารสนเทศ พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อค้นคว้าวิจัย และเพื่อจัดการทางการพยาบาล ประเภทของสารสนเทศที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นบทความวิชาการจากวารสารทางการพยาบาล โดยเป็นสารสนเทศที่มีลักษณะเป็น Systematic review และงานวิจัยแบบ Randomized

controlled trials มากที่สุด โดยเลือกใช้ฐานข้อมูลทางด้านการแพทย์และการพยาบาลเป็นส่วนใหญ่ เช่น ฐานข้อมูล Cochrane Library ฐานข้อมูล PubMed/MEDLINE และฐานข้อมูล Joannabriggs ซึ่งผลจากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นพบว่าผู้ใช้บริการมีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ และข้อกำหนดมาตรฐานวิชาชีพที่เป็นข้อบังคับ ทำให้ผู้ใช้บริการกลุ่มอาจารย์และพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูงมีความจำเป็นต้องใช้สารสนเทศที่มีลักษณะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์เพิ่มมากขึ้น และจากการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของผู้ใช้บริการ สามารถส่งผลต่อความรู้ความสามารถของนักสารสนเทศผู้ให้บริการได้ เนื่องจากต้องจัดบริการสารสนเทศที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้กลุ่มดังกล่าว โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ของนักสารสนเทศในกระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์ ทั้งในมุมมองของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ โดยผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริการของนักสารสนเทศให้เหมาะสมต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ของนักสารสนเทศในกระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์ ในประเด็นความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ และความรู้ความสามารถเฉพาะของนักสารสนเทศ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ของนักสารสนเทศในกระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์ในการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการกลุ่มอาจารย์และผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง โดยได้ใช้แนวคิดต่างๆ เป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของนักสารสนเทศห้องสมุดเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ของ Marshall (2003) ซึ่งได้แบ่งความสามารถของนักสารสนเทศออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ (Professional competencies) เช่น ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชาเฉพาะด้าน ความรู้ความสามารถในการพัฒนาและการจัดบริการสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้ความสามารถในการสอนผู้ใช้ให้เข้าถึงสารสนเทศ ความรู้ความสามารถในการประเมินความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ เป็นต้น

2. ความรู้ความสามารถเฉพาะ (Personal Competencies) เช่น ทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถด้านภาษา ด้านการจัดการ และความรู้ความสามารถในประเภทการวิจัยทางการแพทย์ เป็นต้น

ซึ่งความรู้ความสามารถทางวิชาชีพของนักสารสนเทศประกอบไปด้วยความรู้ความสามารถในการจัดการสารสนเทศ และการบริการสารสนเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสารสนเทศเพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพของนักสารสนเทศ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

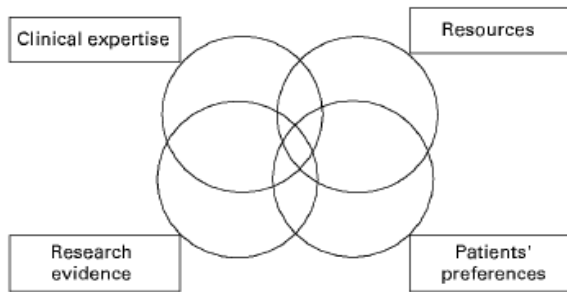
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสารสนเทศ Atherton (1997) และ Rowley (1996) ซึ่งได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการสารสนเทศไว้ว่าประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การจัดหา (Acquisition) เป็นการคัดเลือกและจัดหาสารสนเทศที่ต้องการ อาจได้มาจากการสังเกต การรวบรวมด้วยตัวเอง เช่น การสัมภาษณ์ การรวบรวมสารสนเทศจากศูนย์ข้อมูลต่างๆ

2. กระบวนการจัดการสารสนเทศ (Documents Processing) การจัดหมวดหมู่ การสร้างจุดเข้าถึง (Access point) สารสนเทศที่ผู้ใช้ต้องการ เป็นการนำสารสนเทศที่รวบรวมได้เข้าสู่ระบบจัดทำหมวดหมู่และกำหนดจุดเข้าถึงเพื่อการเชื่อมโยงจุดเข้าถึงสารสนเทศให้ใช้งานได้สะดวกมากขึ้น การจัดเก็บและสร้างเครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศ เช่น การสร้างระบบฐานข้อมูล เว็บไซต์ หรือเครือข่ายเพื่อการเข้าถึงและแบ่งปันสารสนเทศ

3. การเผยแพร่สารสนเทศไปยังผู้ใช้ (Information dissemination) เป็นการเผยแพร่สารสนเทศที่ผ่านการประมวลผลแล้ว มีการจัดเก็บและสืบค้นอย่างเป็นระบบ

แนวคิดเกี่ยวกับการพยาบาลเชิงประจักษ์ (Evidence-based nursing) เป็นกระบวนการที่พยาบาลตัดสินใจทางคลินิกเกี่ยวกับการทำหัตถการ/การรักษาที่จะให้กับผู้ป่วยหรือผู้รับบริการบนพื้นฐานของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุดหรือผลงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือ และทันสมัย ผสมผสานกับความเชี่ยวชาญทางด้านคลินิกของบุคคลที่จะสามารถพิจารณาถึงผลดีและผลเสีย หรือความเสี่ยงในการปฏิบัติตามผลการวิจัยร่วมกับความเห็นชอบของผู้ป่วยเป็นหลัก ในการนำวิธีการจากหลักฐานเชิงประจักษ์มาปฏิบัติ ซึ่งต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่เอื้อต่อการปฏิบัติในสถานการณ์เฉพาะเจาะจงของผู้ป่วยแต่ละรายในขณะนั้นด้วย (DiCenso & Collum, 1998) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการตัดสินใจทางคลินิกตามหลักฐานเชิงประจักษ์
(DiCenso & Collum, 1998)

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ของนักสารสนเทศในกระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์ โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้มีจำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้ใช้บริการ 405 คน ประกอบด้วย อาจารย์สอนด้านการพยาบาลจำนวน 89 คน ที่เป็นอาจารย์ที่สอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง จำนวน 316 คน เป็นผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูงจากสภาการพยาบาลจำนวน 9 รุ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2554

2. กลุ่มผู้ให้บริการ คือ นักสารสนเทศ จำนวน 80 คน เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในห้องสมุดโรงพยาบาลของรัฐและสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนทางการพยาบาลและเป็นสถาบันเดียวกันกับหน่วยงานที่ผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงานอยู่

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด คือ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 12 กันยายน 2556 – 15 ตุลาคม 2556 ได้รับแบบสอบถามกลับ จำนวน 353 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 72.78

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้ให้บริการ มีข้อคำถาม 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้บริการ ประกอบด้วย การแสวงหาและการใช้สารสนเทศทางการพยาบาล และหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของผู้ให้บริการ 2) ความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถของนักสารสนเทศ

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับนักสารสนเทศ มีข้อคำถาม 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของนักสารสนเทศ ประกอบด้วย ประสบการณ์ในการให้บริการในกระบวนการพยาบาลตามหลักฐานเชิงประจักษ์ของนักสารสนเทศ การจัดการสารสนเทศของนักสารสนเทศ 2) ความคิดเห็นต่อความรู้ความสามารถของนักสารสนเทศ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอ 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนของผู้ให้บริการ

ด้านข้อมูลทั่วไปผู้ให้บริการ ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์พยาบาลและผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง พบว่า เป็นผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง ร้อยละ 78.3 และเป็นอาจารย์พยาบาล ร้อยละ 21.7 โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 96.9 อยู่ในช่วงอายุ 41 – 50 ปี ร้อยละ 54.1 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 25.7 ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 19.4 วุฒิมัธยมศึกษาสูงสุด คือ วุฒิปริญญาโท ร้อยละ 81.4 รองลงมา คือ วุฒิปริญญาเอก ร้อยละ 17.6 ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ผู้ให้บริการมีความสามารถใช้ได้ในระดับใช้ได้ดี ร้อยละ 42.1 รองลงมา คือ ใช้ได้ ร้อยละ 41.4 และเชี่ยวชาญ ร้อยละ 14.1

1.1 การแสวงหาและการใช้สารสนเทศ/หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาลของผู้ให้บริการ ดังนี้

1.1.1 การแสวงหาสารสนเทศ/หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการพยาบาล

1) แหล่งสารสนเทศที่ใช้มากที่สุด คือ แหล่งสารสนเทศอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 68.6 และใช้แหล่งสารสนเทศในระดับมาก คือ การแนะนำจากพยาบาลผู้เชี่ยวชาญเพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 55.5 ข้อมูลจากตัวผู้ป่วย ร้อยละ 52.0 ข้อมูลจากญาติผู้ป่วย ร้อยละ 50.4 บริการห้องสมุด/ศูนย์บริการสารสนเทศ ร้อยละ 40.0 และข้อมูลเวชระเบียน ร้อยละ 39.3 ตามลำดับ

2) วิธีการสืบค้นสารสนเทศ ด้วยวิธีการต่างๆ โดยผู้ใช้บริการ ดำเนินการสืบค้นด้วยตนเองทุกครั้ง ร้อยละ 87.6 ขอคำแนะนำในการสืบค้นจาก นักสารสนเทศเป็นบางครั้ง ร้อยละ 43.8 ไม่ค่อยทำร้อยละ 35.2 ไม่เคยทำ ร้อยละ 19.6 ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือเพื่อนร่วมงานเป็นบางครั้ง ร้อยละ 60.4 ให้นักสารสนเทศ ทำการสืบค้นให้ โดยผู้ใช้บริการไม่เคยทำเลย ร้อยละ 42.4

3) กลยุทธ์ในการสืบค้นสารสนเทศ ดำเนินการโดยใช้หัวเรื่อง (Subject heading) ในการสืบค้นเป็นบางครั้ง ร้อยละ 54.8 ใช้คำสำคัญ (Keywords) ในการสืบค้นทุกครั้ง ร้อยละ 85.9 ใช้คำค้น/คำศัพท์เฉพาะที่ปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหา ด้าน EBN ในการสืบค้นบางครั้ง ร้อยละ 44.8 ใช้คำศัพท์ที่มีความหมายคล้ายคลึงกันเป็น คำค้นในการสืบค้นบางครั้ง ร้อยละ 49.7 ใช้บูลีน (AND, OR, NOT) ในการค้นหา ในการ สืบค้นบางครั้ง ร้อยละ 38.3

4) ด้านการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่าใช้ฐานข้อมูล Cochrane library ในระดับมาก ร้อยละ 52.1 ฐานข้อมูล PubMed/MEDLINE ร้อยละ 44.1 ฐานข้อมูล Joannabriggs ร้อยละ 41.3 ฐานข้อมูล SpringerLink-Journal ร้อยละ 35.9 ฐานข้อมูล ScienceDirect ร้อยละ 35.2 ฐานข้อมูลดัชนีวารสาร ร้อยละ 32.1 ฐานข้อมูล OPAC ร้อยละ 31.7 ฐานข้อมูล Mosby's Nursing Consult ร้อยละ 30.7 ฐานข้อมูล Web of Science ร้อยละ 26.2 และฐานข้อมูล Scopus ร้อยละ 18.6 ตามลำดับ

5) บริการของห้องสมุด/ศูนย์บริการสารสนเทศที่ใช้มีดังนี้ บริการยืมระหว่างสถาบันบริการสารสนเทศ (Interlibrary loan service) เป็นบางครั้ง ร้อยละ 44.1 ใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (Reference service) ร้อยละ 37.2 แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าโดยรวมผู้ใช้บริการไม่เคยใช้บริการต่างๆ ของห้องสมุด คือ บริการ สารสนเทศคัดสรรเฉพาะบุคคล (SDI) ร้อยละ 46.9 บริการสารระสังเขปและดรรชนี (Abstracting and indexing service) บริการรวบรวมบรรณานุกรม (Bibliography service) ร้อยละ 35.5 บริการจัดส่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Document Delivery service) ร้อยละ 34.1 บริการสารสนเทศทันสมัย (Current awareness service) ร้อยละ 33.8 และบริการชี้แนะแหล่งสารสนเทศ (Referral service) ร้อยละ 32.1 ตามลำดับ

1.1.2 ด้านการใช้สารสนเทศ

1) วัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศส่วนใหญ่คือ เพื่อค้นคว้าวิจัย ร้อยละ 91.7 เพื่อการจัดการทางการพยาบาล ร้อยละ 87.9 เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ๆ ร้อยละ 84.5 เพื่อการเตรียมด้านการเรียนการสอนพยาบาล ร้อยละ 60.3 และเพื่อติดตามข่าวสารทางด้านการพยาบาล ร้อยละ 36.9 ตามลำดับ

2) ประเภทของสารสนเทศที่ใช้ ส่วนใหญ่ใช้บทความวิชาการจากวารสารทางการแพทย์ ร้อยละ 91.0 รายงานการทบทวนงานวิจัยและแนวทางการดูแลในคลินิก ร้อยละ 89.3 รายงานการวิจัยของนักวิชาการหรือวิชาชีพที่น่าเชื่อถือ ร้อยละ 86.2 ประสพการณ์จากการทำงานในคลินิกของพยาบาล ร้อยละ 71.4 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ร่วมงานที่มีประสบการณ์ทางคลินิก ร้อยละ 65.5 ประสพการณ์จากการได้รับการพยาบาลของผู้ป่วย ผู้ดูแลและผู้ให้บริการ ร้อยละ 51.5 รายงานการวิจัย ร้อยละ 27.2 และใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ประเภทอื่นๆ ร้อยละ 0.7 ตามลำดับ

3) ความถี่ในการใช้สารสนเทศ ส่วนใหญ่ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์เดือนละ 2-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 42.8 และใช้สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 34.8

4) ลักษณะของสารสนเทศที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ผู้ใช้บริการต้องการใช้มีลักษณะเป็นรายงานการทบทวนงานวิจัยอย่างเป็นระบบ (Systematic Review) ร้อยละ 93.8 มากที่สุด งานวิจัยแบบ Randomized Controlled trials ร้อยละ 87.9

5) ลักษณะของสารสนเทศที่ผู้ใช้บริการใช้ เป็นสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ ทุกครั้ง ร้อยละ 55.5 สารสนเทศที่สืบค้นได้มีปริมาณเพียงพอต่อการตัดสินใจ เป็นบางครั้ง ร้อยละ 55.9 สารสนเทศที่สืบค้นได้มีปริมาณเพียงพอต่อการตัดสินใจ ทุกครั้ง ร้อยละ 39.7 สารสนเทศที่สืบค้นได้เป็นสารสนเทศที่มีความทันสมัย และน่าเชื่อถือ ในบางครั้ง ร้อยละ 50.3

1.1.3 ปัญหาการใช้สารสนเทศ

พบว่าอาจารย์พยาบาลและผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูงประสบปัญหาในการใช้สารสนเทศเนื่องจากมีภาระงานประจำจำนวนมาก จึงไม่มีเวลาในการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์ด้วยตนเอง ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในระดับมาก ร้อยละ 48.3

2. ข้อมูลส่วนผู้ให้บริการ

2.1 ด้านข้อมูลทั่วไปของนักสารสนเทศ พบว่า ผู้ให้บริการทั้งหมดเป็นเพศหญิง ร้อยละ 100 ผู้ให้บริการส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 34.9 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 31.7 ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ให้บริการส่วนใหญ่ คือ ปริญญาตรี ร้อยละ 60.3 รองลงมาคือ ปริญญาโท ร้อยละ 39.7 และผู้ให้บริการส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในระดับใช้ได้ดี ร้อยละ 57.1 รองลงมา คือ พอใช้ได้ ร้อยละ 28.6 และรองลงมา คือ เชี่ยวชาญ ร้อยละ 14.3 ตามลำดับ

2.2 ความรู้ความสามารถในกระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์ของนักสารสนเทศ พบว่า

1) ในขั้นตอนการกำหนดประเด็นปัญหาทางคลินิก และตั้งคำถามทางคลินิก โดยใช้เทคนิคการตั้งคำถามแบบ PICO Model ซึ่งเป็นรูปแบบการสร้างคำถามทางการแพทย์และการพยาบาลที่ตรงกับอาการและความต้องการของผู้ป่วย ผู้ให้บริการส่วนใหญ่ ไม่มีความรู้ในขั้นตอนดังกล่าว ร้อยละ 45.9 รองลงมา คือ มีความรู้และมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นปัญหาทางคลินิก และตั้งคำถามทางคลินิก ร้อยละ 30.2

2) ในขั้นตอนการสืบค้นหาหลักฐาน/งานวิจัยที่ดีที่สุดอย่างเป็นระบบ ก่อนนำไปตัดสินใจใช้ในการพยาบาลหรือหัตถการผู้ป่วย ผู้ให้บริการส่วนใหญ่มีความรู้และมีส่วนร่วมในการค้นข้อมูล ร้อยละ 41.3 รองลงมา คือ ไม่มีความรู้ ร้อยละ 31.7

3) ในขั้นตอนการประเมินความน่าเชื่อถือและวิเคราะห์หลักฐาน/งานวิจัยที่สืบค้นได้ ผู้ให้บริการส่วนใหญ่มีความรู้และมีส่วนร่วมในการประเมินความน่าเชื่อถือและวิเคราะห์หลักฐาน ร้อยละ 42.8 รองลงมา คือ มีความรู้แต่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการประเมินความน่าเชื่อถือและวิเคราะห์หลักฐาน ร้อยละ 30.2

2.3 ด้านสภาพการจัดการสารสนเทศของนักสารสนเทศในด้านต่างๆ ดังนี้

1) ด้านการจัดหา พบว่าผู้ให้บริการส่วนใหญ่ได้มีการจัดหาฐานข้อมูลออนไลน์และฐานข้อมูลเวชปฏิบัติทางการแพทย์ต่างๆ ดังต่อไปนี้ตามลำดับ คือ ฐานข้อมูล OPAC ร้อยละ 96.8 รองลงมา คือ ฐานข้อมูล CINAHL และฐานข้อมูล PubMed/MEDLINE ร้อยละ 82.5 รองลงมา คือ ฐานข้อมูล SpringerLink-Journal ร้อยละ 79.4 รองลงมา คือ ฐานข้อมูล ScienceDirect ร้อยละ 77.78 รองลงมา คือ Scopus และฐานข้อมูล Web of Science ร้อยละ 74.6 รองลงมาคือ ฐานข้อมูล ดัชนีวารสาร ร้อยละ 73.02 รองลงมา คือ

ฐานข้อมูล Cochrane library ร้อยละ 65.1 น้อยที่สุด คือ ฐานข้อมูล Joannabriggs ร้อยละ 46.8 ตามลำดับ

2) ด้านการจัดบริการสารสนเทศ พบว่าผู้ให้บริการสารสนเทศมีการจัดบริการในด้านต่างๆ ดังนี้ มีบริการสอน แนะนำและฝึกอบรมพยาบาลให้สืบค้นสารสนเทศแก่พยาบาล นักศึกษาพยาบาล และอาจารย์พยาบาล ร้อยละ 73.0 รองลงมา คือ มีบริการช่วยพยาบาล/อาจารย์พยาบาล สืบค้นงานวิจัยที่เป็น Systematic Review ร้อยละ 69.8 รองลงมา คือ บอกรับหรือเป็นสมาชิกฐานข้อมูลหรือวารสารทางด้าน EBN ร้อยละ 66.7 รองลงมา คือ ห้องสมุดหรือศูนย์บริการสารสนเทศของท่านมีการจัดเตรียมนักสารสนเทศไว้ให้บริการช่วยเหลือพยาบาลที่ต้องการหลักฐานเชิงประจักษ์โดยตรง ร้อยละ 63.5 และบริการที่จัดให้น้อยที่สุด คือ มีบริการคัดกรองสารสนเทศ / คัดเลือกสารสนเทศทาง EBN ให้แก่อาจารย์/พยาบาล ร้อยละ 52.4

3) ด้านกิจกรรมความร่วมมือกับผู้ให้บริการ พบว่าผู้ให้บริการมีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายการทรัพยากรที่ควรจัดหาเพิ่มเติมจากผู้ให้บริการ ร้อยละ 88.89 รองลงมา คือ นักสารสนเทศร่วมกับทีมพยาบาล หรืออาจารย์พยาบาลในการวิจัยทาง EBN ในการสืบค้นงานวิจัยที่เป็น Systematic review ร้อยละ 42.86 รองลงมา คือ นักสารสนเทศร่วมกับทีมพยาบาล หรืออาจารย์พยาบาลในกระบวนการ EBN ในการสนับสนุนการค้นหางานวิจัยหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ ร้อยละ 34.92 และกิจกรรมความร่วมมือที่น้อยที่สุด คือ การร่วมกับทีมพยาบาล หรืออาจารย์พยาบาล ประเมินคุณภาพของแหล่งสารสนเทศ/ทรัพยากรสารสนเทศทาง EBN ที่ห้องสมุดหรือหน่วยงานดำเนินการบอกรับ ร้อยละ 30.16

ตารางที่ 1 ความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ของนักสารสนเทศในกระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์

ความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ ของนักสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น (ผู้ให้บริการ n = 290)				ระดับความคิดเห็น (นักสารสนเทศ n = 63)			
	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง
ความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ								
1.1 นักสารสนเทศควรมีความรู้ความสามารถในการจัดการสารสนเทศทาง EBN	82.8	17.2	0.0	0.0	74.6	25.4	0.0	0.0
1.1.1 นักสารสนเทศควรมีความรู้ความสามารถในการจัดหา(Acquisition)ทรัพยากรสารสนเทศทาง EBN เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้โดยการประเมินคุณลักษณะและความน่าเชื่อถือของงานวิจัยโดยสามารถดำเนินการด้านต่างๆต่อไปนี้	76.3	23.2	0.5	0.0	76.2	23.8	0.0	0.0
- ความรู้ความสามารถในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศทาง EBN ทั้งในรูปแบบตีพิมพ์ไม่ตีพิมพ์ และอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้	77.9	22.1	0.0	0.0	76.2	23.8	0.0	0.0
- ความรู้ในรูปแบบการวิจัยประเภทต่างๆ เช่น งานวิจัยประเภท Systematic Review งานวิจัยประเภท Randomized Controlled trials: RCT งานวิจัยประเภท Cohort study งานวิจัยประเภท Case control และอื่นๆ	80.0	20.0	0.0	0.0	79.4	20.6	0.0	0.0
- ความรู้ความสามารถในการคัดกรอง/เลือกสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้เฉพาะราย โดยการมีความสามารถในการวิเคราะห์งานวิจัยอย่างมีคุณภาพ (Critical Appraisal)	72.8	26.2	0.7	0.0	79.4	20.6	0.0	0.0

ความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ ของนักสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น (ผู้ให้บริการ n = 290)				ระดับความคิดเห็น (นักสารสนเทศ n = 63)			
	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง
- นักสารสนเทศควรมีความรู้ความสามารถในการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์จากฐานข้อมูลทางการพยาบาล โดยมีทักษะในการตั้งคำถามทางคลินิก แล้วนำคำถามดังกล่าวมาใช้ร่วมกับบูลีนการสืบค้น AND OR NOT เพื่อการสืบค้นต่อไป	75.8	22.1	2.1	0.0	76.2	23.8	0.0	0.0
- นักสารสนเทศควรมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับประเภทและแหล่งสารสนเทศทางการพยาบาลเชิงประจักษ์	77.9	22.1	0.0	0.0	68.3	31.7	0.0	0.0
- นักสารสนเทศควรมีความรู้ความสามารถประเมินคุณลักษณะและระดับความน่าเชื่อถือของหลักฐานให้แก่ผู้ใช้ได้โน้มนำเบื้องต้น	73.4	26.6	0.0	0.0	71.4	28.6	0.0	0.0
1.2 นักสารสนเทศควรมีความรู้ความสามารถในกระบวนการจัด ระบบสารสนเทศ (Information Organization) คือสามารถดำเนินการด้านต่างๆต่อไปนี้กับทรัพยากรสารสนเทศทาง Evidence – Based Nursing	75.0	24.7	0.3	0.0	71.4	28.6	0.0	0.0
1.2.1 กำหนดจุดเข้าถึง (Access point) เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาของสารสนเทศ เช่น การใช้คำศัพท์เฉพาะทางการพยาบาล ในการกำหนดหัวเรื่องของทรัพยากรสารสนเทศ	76.6	23.4	0.0	0.0	71.4	28.6	0.0	0.0
1.2.2 พัฒนาเครื่องมือเข้าถึง (Access tools) สารสนเทศให้สามารถใช้งานได้ เช่น การสร้างศัพท์สัมพันธ์ (Thesaurus) เพื่อเชื่อมโยงแนวคิด	73.4	25.9	0.7	0.0	71.4	28.6	0.0	0.0

ความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ ของนักสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น (ผู้ให้บริการ n = 290)				ระดับความคิดเห็น (นักสารสนเทศ n = 63)			
	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง
1.2 นักสารสนเทศควรมีความรู้ความสามารถในการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ (Information Dissemination) ไปยังผู้ใช้สารสนเทศทาง Evidence – Based Nursing โดยการจัดบริการในรูปแบบต่างๆ ดังนี้	67.2	31.7	1.0	0.1	73.2	25.5	1.3	0.0
1.2.1 บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (Reference Service) บริการในการกำหนดปัญหาหรือตั้งคำถามโดยใช้ PICO Model ทำการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์/งานวิจัย และประเมินและวิเคราะห์หลักฐาน เชิงประจักษ์/งานวิจัยที่สืบค้นได้	77.2	22.8	0.0	0.0	82.5	17.5	0.0	0.0
1.2.2 บริการสารสังเขปและดรรชนี (Abstracting and Indexing Service) บริการสรุปย่อสาระสำคัญของบทความในวารสาร หรือเอกสารวิชาการทางการแพทย์บาล และสร้างดรรชนีชี้แนะเข้าถึงเนื้อหา เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ	59.7	39.0	1.4	0.0	58.7	41.3	0.0	0.0
1.2.3 บริการสารสนเทศทันสมัย (Current Awareness Service) ซึ่งเป็นรูปแบบบริการผู้ใช้เชิงรุกให้บริการรวบรวมข่าวสารสารสนเทศทางการพยาบาลที่อยู่ในความสนใจของผู้ใช้บริการเฉพาะกลุ่มไว้ให้บริการโดยส่วนใหญ่จะเป็นสารสนเทศที่มีความทันสมัย น่าเชื่อถือหรือเป็นข้อค้นพบทางวิทยาการใหม่ๆ ทางการพยาบาล	67.2	32.1	0.7	0.0	79.4	20.6	0.0	0.0
1.2.4 บริการรวบรวมบรรณานุกรม (Bibliography Service) ของทรัพยากรสารสนเทศที่มีลักษณะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้	68.6	30.3	1.0	0.0	52.4	41.3	6.3	0.0

ความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ ของนักสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น (ผู้ให้บริการ n = 290)				ระดับความคิดเห็น (นักสารสนเทศ n = 63)			
	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง
1.2.5 บริการชี้แนะแหล่งสารสนเทศ (Referral Service) ซึ่งเป็นบริการแนะนำแหล่งสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้บริการโดยเฉพาะแหล่งสารสนเทศทางการพยาบาล	69.0	30.3	0.7	0.0	73.0	23.8	3.2	0.0
1.2.6 บริการยืมระหว่างสถาบันบริการสารสนเทศ(Interlibrary Loan Service) ในกรณีที่ห้องสมุดหรือสถาบันบริการสารสนเทศที่ผู้ใช้บริการใช้ไม่มีทรัพยากรสารสนเทศทางการแพทย์ และหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ที่ผู้ใช้บริการต้องการแต่ทรัพยากรสารสนเทศรายการนั้นๆ มีให้บริการในห้องสมุดแห่งอื่น	75.9	24.1	0.0	0.0	87.3	12.7	0.0	0.0
1.2.7 บริการจัดส่งสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Document Delivery Service) เป็นบริการที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ โดยการจัดส่งสารสนเทศทางการแพทย์ หรือหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ให้แก่ผู้ใช้บริการ เช่น การสแกนส่งให้ผู้ใช้บริการในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์	71.0	28.6	0.3	0.0	87.3	12.7	0.0	0.0
1.2.8 บริการสารสนเทศคัดสรรเฉพาะบุคคล (SDI) โดยให้บริการแก่ผู้ใช้เฉพาะรายตามความสนใจ โดยการคัดสรรสารสนเทศทางการแพทย์หรือหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ที่อยู่ในความสนใจและตรงกับความต้องการหรือความสนใจของผู้ใช้บริการและนำเสนอให้แก่ผู้ใช้บริการโดยตรง	57.2	41.0	1.0	0.8	69.8	27.0	3.2	0.0

ความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ ของนักสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น (ผู้ให้บริการ n = 290)				ระดับความคิดเห็น (นักสารสนเทศ n = 63)			
	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง
1.2.9 บริการรวบรวมแหล่งสารสนเทศ ทาง Evidence – Based Nursing ทั้ง ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในลักษณะ Portal web เพื่อเพิ่มความสะดวกในการ ใช้งาน	61.7	37.3	1.0	0.0	76.2	23.8	0.0	0.0
1.2.10 ควรมีการรวบรวมกรณีศึกษา เกี่ยวกับการพยาบาลที่ใช้หลักฐานเชิง ประจักษ์ในการปฏิบัติการพยาบาล	64.5	32.1	3.4	0.0	65.1	34.9	0.0	0.0
1.3 นักสารสนเทศควรมีความรู้ ความ สามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 1.3.1 ควรมีความสามารถในการเลือก ค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการ พยาบาลจากฐานข้อมูลทาง Evidence – Based Nursing ได้อย่างเหมาะสมต่อ ปัญหาทางคลินิก	71.4	27.9	0.7	0.0	79.4	20.6	0.0	0.0
2. ความรู้ความสามารถเฉพาะ								
2.1 ด้านการสื่อสาร								
- นักสารสนเทศควรเป็นผู้ที่มีทักษะ ในการสื่อสารที่ดี ใช้วาจาสุภาพ ให้ เกียรติผู้รับบริการ ยิ้มแย้มแจ่มใส เติ้มใจ ให้บริการ	89.7	10.3	0.0	0.0	88.9	11.1	0.0	0.0
- นักสารสนเทศควรใช้ช่องทางในการ สื่อสารที่มากกว่า 1 ทาง เช่น การใช้ Social Network เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ใช้ บริการกับนักสารสนเทศ เช่น Facebook, Twitter เป็นต้น	76.6	22.1	1.3	0.0	82.5	17.5	0.0	0.0
2.2 ด้านภาษา								
- นักสารสนเทศควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ	72.8	27.2	0.0	0.0	73.0	27.0	0.0	0.0
- นักสารสนเทศควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในคำศัพท์ภาษาอังกฤษ เฉพาะทางเพื่อศึกษาเทคนิคด้านสาขา วิชาการพยาบาล	70.3	28.6	1.0	0.0	84.1	15.9	0.0	0.0

ความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ ของนักสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น (ผู้ให้บริการ n = 290)				ระดับความคิดเห็น (นักสารสนเทศ n = 63)			
	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง
2.3 ด้านการบริหารจัดการ								
- นักสารสนเทศควรเป็นผู้ที่มีทักษะการทำงานเป็นทีม เช่น การทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งร่วมกับคณะผู้วิจัยกลุ่มพยาบาล/อาจารย์พยาบาลในการช่วยค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์	66.9	32.1	1.0	0.0	69.8	30.2	0.0	0.0
2.4 ด้านการวิจัย								
2.4.1 นักสารสนเทศควรมีความรู้ในประเภทของงานวิจัยประเภทต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุด มีกระบวนการวิจัยที่ถูกต้องและเหมาะสมกับการนำมาตอบคำถามทางคลินิกของผู้ป่วยแต่ละราย โดยสามารถคัดกรองงานวิจัยประเภทต่างๆ ให้แก่ผู้ใช้ได้อย่างเหมาะสม	55.5	42.1	2.4	0.0	68.3	31.7	0.0	0.0
2.4.1.1 การทบทวนรายงานการวิจัยอย่างเป็นระบบ (Systematic Review) เป็นรูปแบบการวิจัยชนิดหนึ่ง เพื่อตอบคำถามวิจัยที่ตั้งขึ้น โดยใช้วิธีการอย่างมีระบบที่ชัดเจนในการสืบค้น การคัดเลือก และทำ Critical appraisal ของรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57.6	40.0	2.4	0.0	69.8	30.2	0.0	0.0
2.4.1.2 งานวิจัยประเภท Randomized Controlled trials เป็นงานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยบางอย่างว่าจะมีผล (Outcome) ต่อการศึกษาอย่างไร งานวิจัยแบบนี้มีความจำเป็นต้องควบคุมปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่ไม่ใช่คำถามใกล้เคียงกันระหว่างกลุ่ม เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกันได้และกำจัดอคติ (bias) ของการเข้ากลุ่มโดยสุ่ม	55.9	41.7	2.4	0.0	68.3	31.7	0.0	0.0

ความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ ของนักสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น (ผู้ให้บริการ n = 290)				ระดับความคิดเห็น (นักสารสนเทศ n = 63)			
	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี อย่างยิ่ง	ควรมี	ไม่ควรมี	ไม่ควรมี อย่างยิ่ง
2.4.1.3 งานวิจัยประเภท Cohort study เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบไปข้างหน้า จากเหตุไปหาผล มีการลำดับเหตุการณ์ อย่างชัดเจน ส่วนใหญ่ใช้ในการหาอัตรา การเกิดโรค มักจะใช้ในการศึกษาทาง วิทยาการระบาด	49.0	48.6	2.4	0.0	68.3	31.7	0.0	0.0
2.4.1.4 งานวิจัยประเภท Case control เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบย้อนหลัง จากผลไปหาเหตุ ส่วนใหญ่ใช้ในการหา อัตราความสัมพันธ์กับสิ่งที่ทำให้เกิดโรคมัก จะใช้ในการศึกษาทางวิทยาการระบาด	45.9	51.7	2.4	0.0	68.3	31.7	0.0	0.0

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ของนักสารสนเทศใน
กระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์ จากทั้งผู้ให้บริการและผู้ให้บริการ พบว่ามีประเด็นสำคัญ
ของผลการศึกษา ดังนี้

1. ความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ ซึ่งเป็นความรู้ความสามารถในการจัดการ
สารสนเทศ/หลักฐานเชิงประจักษ์ ในด้านต่างๆ ดังนี้

- ความรู้ความสามารถในการคัดเลือก/จัดหาสารสนเทศที่เป็นพื้นฐาน
ทางด้านการพยาบาลและสารสนเทศที่มีลักษณะเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อให้บริการ
แก่ผู้ใช้ เช่น วารสารทางการแพทย์ รายงานการวิจัย หนังสือ/ตำรา และฐานข้อมูลทาง
ด้านการแพทย์และการพยาบาล โดยจัดให้มีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับรายการทรัพยากรที่ควรจัดหาจากผู้ให้บริการ

- ความรู้ความสามารถในการจัดระบบเพื่อจัดเก็บสารสนเทศที่จัดหา
มารวบรวมเป็นระบบเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ และพัฒนาเครื่องมือในการสืบค้น
สารสนเทศ เช่น การสร้างศัพท์สัมพันธ์ทางการแพทย์ (Thesaurus) และการสร้างดัชนี
หัวเรื่อง (Subject heading)

- ความรู้ความสามารถให้บริการ เช่น บริการยืม-คืน บริการช่วยค้นหาสารสนเทศ การให้บริการข่าวสารทันสมัย การให้บริการยืมระหว่างห้องสมุด เพื่อช่วยเหลือ/ส่งเสริมให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดบริการสอน/แนะนำการสืบค้นแก่ผู้ใช้บริการ ตลอดจนช่วยเหลือผู้ให้บริการในการสืบค้นงานวิจัยหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ต้องการ

จากผลที่ได้จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพของนักสารสนเทศได้ว่า นักสารสนเทศมีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพในการจัดหา จัดระบบ และจัดบริการให้แก่ผู้ใช้ โดยจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและฐานข้อมูลออนไลน์ที่เป็นฐานข้อมูลทางด้านเวชปฏิบัติทางการแพทย์ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการกลุ่มอาจารย์และพยาบาล ผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง ซึ่งมีความสอดคล้องกับความต้องการใช้ของผู้ใช้บริการ

2. ความรู้ความสามารถเฉพาะ ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านการสื่อสาร ในมุมมองของทั้งผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่านักสารสนเทศควรมีความรู้ความสามารถด้านการสื่อสาร โดยมองว่านักสารสนเทศควรเป็นผู้มีทักษะในการสื่อสาร สามารถนำเสนอข้อมูลที่กระชับเข้าใจง่าย ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ มีทักษะทางสังคมในการสนทนาร่วมกับอาจารย์และพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง มีจิตวิทยาเข้าใจความต้องการและจำเป็นของผู้ใช้บริการ และควรใช้ช่องทางการสื่อสารกับผู้ใช้บริการมากกว่า 1 ช่องทาง เช่น การใช้ Social Network เป็นสื่อกลางในการให้บริการ

2) ด้านภาษา เป็นความรู้ความสามารถของนักสารสนเทศที่ทั้งผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการเห็นตรงกันว่านักสารสนเทศผู้ให้บริการควรมีความรู้ในคำศัพท์ภาษาอังกฤษเฉพาะทางการแพทย์ ซึ่งคำศัพท์เฉพาะสามารถส่งผลถึงประสิทธิภาพการค้นหาได้

3) ด้านการจัดการ เป็นความรู้ความสามารถของนักสารสนเทศที่ทั้งผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการเห็นตรงกันว่านักสารสนเทศผู้ให้บริการควรมีความสามารถในการจัดการการทำงานเป็นทีม ซึ่งความสามารถดังกล่าวสามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานร่วมกับทีมพยาบาลได้ด้วยเช่นกัน

4) ด้านการวิจัย ผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่านักสารสนเทศควรมีความรู้ความสามารถด้านการวิจัย เนื่องจากสารสนเทศหรือ

หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ผู้ใช้บริการใช้ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยทางการแพทย์และการพยาบาล โดยมีการใช้งานวิจัยประเภท Systematic Review และงานวิจัยประเภท Randomized Controlled trails มากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่านักสารสนเทศผู้ใช้บริการควรมีความรู้ความสามารถในประเภทการวิจัยทางการแพทย์และการพยาบาล เพื่อให้สามารถช่วยเหลือผู้ใช้ในการค้นหา คัดเลือก และคัดกรองสารสนเทศให้กับผู้ใช้ได้อย่างเหมาะสม

3. ความรู้ความสามารถของนักสารสนเทศในกระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์ เนื่องจากต้องให้บริการผู้ใช้ในกลุ่มอาจารย์พยาบาลและพยาบาลผู้ปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง ซึ่งเป็นผู้ใช้เฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการใช้สารสนเทศหรือหลักฐานเชิงประจักษ์ทางการแพทย์ประกอบการปฏิบัติงาน นักสารสนเทศควรมีความรู้ในกระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์ของผู้ใช้กลุ่มดังกล่าวว่ามีขั้นตอนอย่างไรในการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยนักสารสนเทศสามารถช่วยเหลือผู้ใช้บริการกลุ่มดังกล่าวได้ในขั้นตอนการค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ ตั้งแต่กระบวนการช่วยกำหนดประเด็นปัญหาทางคลินิก และตั้งคำถามโดยใช้ PICO Model ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้บริการจำนวนมากไม่มีความรู้ในขั้นตอนดังกล่าว และมีเพียงส่วนน้อยที่มีความรู้และเคยมีส่วนร่วมในขั้นตอนการกำหนดปัญหา สะท้อนให้เห็นว่า นักสารสนเทศเองในฐานะผู้ใช้บริการแก่ผู้ใช้เฉพาะกลุ่มควรมีความรู้ในเทคนิคการตั้งคำถามทางคลินิกแบบ PICO Model ด้วย และจากผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีความรู้และการมีส่วนร่วมในการค้นหาข้อมูล/ประเมินความน่าเชื่อถือ/วิเคราะห์หลักฐานเชิงประจักษ์ พบว่า ผู้ให้บริการมีความรู้และมีส่วนร่วมในการค้นหาหลักฐานเชิงประจักษ์ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของนักสารสนเทศในขั้นตอนดังกล่าวไม่ได้รับความสนใจหรือให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถของนักสารสนเทศในขั้นตอนดังกล่าวเท่าที่ควร หน่วยงานที่ให้บริการสารสนเทศเฉพาะทางการแพทย์ควรให้ความสำคัญต่อความรู้พื้นฐานทางการแพทย์ของนักสารสนเทศผู้ใช้บริการ เพื่อให้สามารถพัฒนาบริการให้แก่ผู้ใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความรู้พื้นฐานทางการแพทย์ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลเวชปฏิบัติทางการแพทย์ และวารสารทางการแพทย์ต่างๆ ให้แก่ผู้ใช้บริการ โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการสารสนเทศและจัดบริการสารสนเทศ

5. ความรู้ความสามารถในการสอนการสืบค้นสารสนเทศเวชปฏิบัติเชิงประจักษ์ทางการแพทย์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการศึกษาความรู้ความสามารถที่พึงประสงค์ของนักสารสนเทศในกระบวนการพยาบาลเชิงประจักษ์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักสารสนเทศทั้งในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ และความรู้ความสามารถเฉพาะ และความรู้ความสามารถด้านอื่นๆที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ให้สามารถสนับสนุนกิจกรรมการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติทางการพยาบาลของอาจารย์พยาบาลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้านการพยาบาลและเพื่อพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติทางการพยาบาลให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Atherton, Pauline. (1997). **Handbook for information system and service**. Paris: UNESCO.
- DiCenso, A., Cullum, N. & Ciliska, D. (1998). Implementing evidence-Based nursing : Some Misconceptions. **Evid. Based Nurs.** 1, 38-39.
- Marshall, J.G. (2003). **Competencies for information professionals of the 21st Century Revised edition, June 2003**. Retrieved August 18, 2012 from www.sla.org/competenciesportal.
- Muangsuay, P. (2012). **Information seeking behavior for developing nursing practice of the head nurses in the hospitals of the non-profit private hospital group, Bangkok Metropolis**. (In Thai). Master of Arts. Srinakharinwirot University.
- Sahapong, S. (2008). **Roles and competencies of medical information professionals in evidence – based medicine**. (In Thai). Ph.D.Thesis. Khon Kaen University.
- Soothiboriban, W. (2011). **Information use of professional nurses working in the hospitals under the jurisdiction of the ministry of defense in Bangkok metropolitan area**. (In Thai). Master of Arts. Srinakharinwirot University.

- Thailand Nursing and Midwifery Council. (2009). Domains and competencies of advanced practice nurse. (In Thai). **Government Gazette**. 126 (16), 28-29
- Tilokskulchai, F. (2009). **Evidence-based practice: principle and method**. (In Thai). Bangkok: Faculty of Nursing, Mahidol University.